

Slíz Mariann

A patrocíniumok és a személynév-gyakoriság összefüggései

1. Névtani közhely, hogy a középkori patrocíniumok száma és a szentek nevének a korabeli személynévállományban megfigyelhető gyakorisága között szoros összefüggés van. A kérdés csak az, milyen jellegű ez az összefüggés. Lehet-e automatikusan egyenes arányosságot feltételezni közöttük, vagyis állíthatjuk-e, hogy minél több egy szent patrocíniuma egy adott időben és területen, annál nagyobb volt a szent nevének megterheltsége a korabeli személynévanyagban? A következőkben e kérdésre keresem a választ.

2. Első lépésként MEZŐ ANDRÁS „A templomcím a magyar helységnevekben” (1996), valamint „Patrocíniumok a középkori Magyarországon” (2003) című munkáiból összeszámoltam a személy- és helynévadásban is jelentős szerepű szentekhez kapcsolódó patrocíniumok és helynevek közül azokat, amelyekre már a 14. század első feléből vagy korábbról rendelkezünk adatokkal (1., 5. táblázat). Ezt követően az így kapott eredményeket összevetettem az 1301–1342 között keletkezett oklevelekből gyűjtött, csaknem 14 000 személynévet számláló korpuszom¹ alapján készített, a személynéveknek kb. 1250–1342 közötti gyakoriságát tükröző 2., 3. és 4. táblázattal és a szakirodalom egyéb, az Árpád-kori személynév-gyakoriságra vonatkozó eredményeivel.

2.1. A f é r f i n e v e k kapcsán az 1. és a 2. táblázat összevetésekor feltűnik, hogy a legtöbb patrocíniummal összekapcsolható *Márton* egyedül a jobbágyoknál került be a vizsgált korszak leggyakoribb nevei közé. A harmadik legtöbb patrocínium a *György*-höz kötődik. Ez a név már a legtöbb rétegben szerepel a leggyakoribb 15–20 között, de inkább a lista végén. Feltűnően kevés viszont a *Pál*-hoz köthető patrocínium, holott a név minden társadalmi rétegben a 4–6. helyen állt gyakoriság szempontjából. Szintén kevésnek tűnik a *László* patrocíniumainak a száma, legalábbis ahhoz képest, amilyen hatalmas jelentőségűvé vált a szent király kultusza a 14. századra.

Ahhoz, hogy ezeket a látszólagos anomáliákat értelmezni tudjuk, érdemes összevetni az 1. táblázat adatait a névgyakoriság időbeli változását bemutató 3. táblázattal. Ebből ugyanis kiderül, hogy a *Márton* és a *György* a 13. század közepén előrébb állt a gyakorisági sorrendben, mint a 14. század első felében

---

¹ A korpusz forrásait, valamint az összefoglaló táblázatokat lásd a tanulmány végén.

(1253–1282: *György*: 10., *Márton*: 12.; 1313–1342: *György*: 14., *Márton*: nem került be az első 15-be), sőt FEHÉRTÓI (1997) szerint az Árpád-kor egészét tekintve a *Márton* a 8., a *György* pedig a 11. legnépszerűbb név volt. Mindkét szentet régóta tisztelték Magyarországon. Szent György ereklyéit még I. István zsákmányolta a bolgárok elleni hadjáratában, s a róla elnevezett csanádi székesegyházban helyezte el (MEZŐ 1996: 84). Szent László mellett ő volt a lovagi eszmény megtestesítője, a harcosok, vándorok, lóval foglalkozó mesterek védőszentje (MAGYAR 2006: 37). Nem véletlen tehát, hogy Károly Róbert róla nevezte el az uralmának erősítésére létrehozott lovagrendet, a Magyar Anjou Legendárium pedig Toulouse-i Szent Lajossal, Károly Róbert szentté avatott nagybátyjával egyenlő számú (12) képben mutatja be életét (LEVÁRDY 1973). Szent György tiszteletét az Árpád-kortól kezdve a keleti kereszténység, a keresztes háborúk és a lovagkor eszmevilága terjesztették (GULYÁS 1997: 192), kultusza azonban Lajos alatt teljesebben ki: a lovagkirály Szent László mellett őt tartotta példaképének. Tiszteletéről a Kolozsvári testvérek híres lovasszobrán kívül (1373) számos, az Anjou-kor második feléből fennmaradt dombormű és falkép tanúskodik (pl. Sopronban, Budán, Szepesszombaton, Lőcsén) (MAGYAR 2006: 38). A szintén lovagszentként számon tartott Szent Márton kb. 4–8 képben kapott helyet a fent említett, valószínűleg András hercegnek készült legendáskönyvben (a róla szóló rész hiányos). A mai Pannonhalma területén állítólag már a honfoglalás előtt száz évvel is kápolna állt a tiszteletére; feltehetőleg ez készítette a bencéseket 996-ban arra, hogy éppen ott telepedjenek le (MAGYAR 2008: 26).²

Természetes, hogy ha régebbre nyúlunk vissza egy szent tisztelete egy adott vidéken, akkor több patrocíniuma keletkezik. Ezeknek a száma kevesebb nemigen lesz (legalábbis a reformációig), hacsak el nem pusztul egy település vagy templom, sőt inkább nő az újabb és újabb alapításoknak köszönhetően; a személynevek ezzel szemben erősen ki vannak téve a divat hatásának. Ezt az összefüggést legjobban a *László* gyakorisága tükrözi: a szent király kultusza 200 éves késéssel kezdődött az előző két szentéhez képest,³ kiteljesedése éppen a 14. századra tehető.⁴ Logikus tehát, hogy 1350-ig létrejött patrocíniumainak száma

---

² Emellett a 7. századi szentnek, Márton pápának is volt némi kultusza Magyarországon: neki dedikálták a Nyitra megyei Felsőelefánt, a somogyi Szerdahely és talán a Zágráb megyei Jamnica templomát, valamint a szepeshelyi prépostsági templomot is (MEZŐ 1996: 158). Elképzelhető tehát, hogy az ő tisztelete is hozzájárult a személynév népszerűségéhez.

³ Természetesen a magyarországi kultuszok kezdetéről van szó.

⁴ Úgy tűnik tehát, hogy szoros összefüggés van egy szent kultuszának régisége és kiterjedtsége, valamint nevének népszerűsége között. Ez azonban nem minden esetben mutatható ki; vannak ugyanis egyéb tényezők, amelyek befolyásolhatják az egyénnevek elterjedtségét. Ezt példázza a *György* népszerűségének változása Angliában. Bár a szenttel az angolok már az első keresztes hadjáratban (1096–1099) megismerkedtek, Oroszlánszívű Richárd (1189–1199) óta pedig Anglia pat-

jóval kisebb, miközben a személynév, amely FEHÉRTÓI (1997) szerint az Árpád-korban még nem szerepelt a 13 leggyakoribb között, a 14. századra már az 5. legkedveltebbé vált (legalábbis a birtokosok körében). Emellett arról sem szabad megfeledkeznünk, hogy egyes nevek divatját több, azonos nevű szent tisztelete is előmozdíthatta. A *János* például legalább négy kultusznak köszönhető gyakoriságát (János apostol, Keresztelő, Alamizsnás és Aranyszájú Szent János). Ezzel szemben a László-patrocíniumok és személynévek egyértelműen a királyhoz kötődnek.

A *Pál* szintén veszített a népszerűségéből: az Árpád-korban még a legmegterheltebb név volt (vö. FEHÉRTÓI 1997), a 14. század elejére viszont már csak a 6. helyen állt. Szent Pál patrocíniumainak számát feltehetőleg az befolyásolta, hogy ünnepe egy napon volt Szent Péterével, kultuszának jelentősége viszont elmaradt az övé mögött. Emellett MEZŐNÉL számos olyan esetet találunk, amikor egy Szent Péter és Pál patrocíniumot csak Szent Péter névvel említenek, pl. 1320: *ecclesie sancti petri de Gyele* (2003: 383, *Egyházközelet* a.). Ilyen esetekben csak jóval későbbi adatokból tudunk arra következtetni, hogy a templomot, oltárt stb. nem egyedül Szent Péternek szentelték (hacsak nem későbbi, „hiperkorrekt” kiegészítésről, utólagos társpatronátusról van szó). Ha azonban ilyen információ nem áll a rendelkezésünkre, akkor az adat egyértelműen a *Péter*-re vonatkozók közé kerül. Amellett tehát, hogy Szent Péter kultusza némileg háttérbe szoríthatta Szent Pálét, még az adathiányból fakadó torzítással is számolnunk kell.

Érdekes ellentmondást tapasztalunk Szent Kozma és Damján, a két gyógyító patrocíniumainak száma és e személynévek gyakorisága között. Kultuszuk, ha nem is vetekedhetett az eddig bemutatottakéval, jelentős volt a középkori Magyarországon. Ezt tükrözi az is, hogy patrocíniumaik száma nagyobb, mint Szent Benedeké, Domokosé vagy Imréné, holott az előbbi kettőt a kor két nagy befolyású szerzetesrendjének, az utóbbit pedig az uralkodóháznak a tekintélye is támogatta. A személynévadásra mégsem gyakoroltak jelentős hatást: míg az 1. táblázatban a birtokosok körében leggyakoribb nevek között utolsóként feltüntetett *Demeter*-re 74 adat (1,1%) található a korpuszban, addig a *Kozma*-ra csak 28 (0,42%), a *Damján*-ra pedig mindössze 5 (0,07%),⁵ és mindhárom, fent említett név (*Benedek*, *Domokos*, *Imre*) messze megelőzi őket a gyakorisági sorrendben. Ezt nem magyarázhatjuk pusztán azzal, hogy a két név közül egy konkrét névadási szituációban nyilvánvalóan csak az egyik játszott szerepet, hiszen ha a két név gyakoriságát összeadjuk, akkor is jóval elmaradnak a népszerűbbek

---

rónusának tekintették, és a királyi család tagjai vezető szerepet játszottak kultuszának meghonosításában, a 15. századig mégse nevezték el róla a fiaikat, mivel túl idegennek érezhették a nevet (MATTHEWS 1966: 238).

⁵ A többi rétegben 0–2 között alakul a számuk.

mögött. A magyarázat talán a két név szoros összetartozásában keresendő. Az egyik név azonnal felidézi a másikat, különösen, hogy ikerpárról van szó; valószínűleg ezért adták őket ritkábban (vö. *Kozma* és *Damján* testvérpár; Antimus család, Beke fiai; 14. század).

A névvonatköztetés efféle eseteit vizsgálva feltűnik, hogy a névpárok és -hármak esetében általában az a név a megterheltebb, amelyik első helyen áll az említés hagyományos sorrendjében; jelen esetben a *Kozma*, de ugyanígy gyakoribb az *Ábrahám* az *Izsák*-nál⁶ vagy a *Gáspár* a *Menyhért*-nél és a *Boldizsár*-nál (vö. SLÍZ 2009: 95). Ennek nyelvi és nyelven kívüli oka egyaránt lehet. Ezek a névpárok és -hármak állandósult szerkezettel, rögzült sorrendben, egységként szerepelnek a mentális lexikonunkban; a szerkezetek elejének előhívása pedig nyilván gyorsabban és könnyebben történik a többi résznél. Összetartozásuk miatt logikus, hogy e neveket testvéreknek adják; amikor tehát az elhatározás után az első fiú megszületik, a fenti okból általában a sorrendben első nevet kapja. Könnyen megeshet azonban, hogy nem születik több fiú a családban, így a másik (vagy a többi) név természetesen nem talál gazdára.⁷

2.2. Ha a női nevek gyakoriságát (4. táblázat) az előzőhöz hasonló módon összevetjük az 1. és az 5. táblázat adataival, első pillantásra szintén meglepő eredményeket kapunk. Azonnal kitűnik a számokból, hogy a jelentős kultusszal rendelkező szentek között kevesebb a nő, és általában ezek is kevesebb patrocíniummal rendelkeznek, mint a férfiak. Kivétel ez alól Szűz Mária, hiszen a megváltó anyjaként és a mennyek királynőjeként minden szent fölött állt. Míg azonban patrocíniuma rengeteg volt, a személynévadásban a 14. századig nem játszott jelentősebb szerepet. BÜKY BÉLA és HORPÁCSI ILLÉS ennek okát Szűz Mária jelentőségében, egyfajta névtabuban keresi: Jézus anyjának a nevét nem merték adni a gyerekeknek (BÜKY 1970: 144, HORPÁCSI 1989: 236). A név gyakorisága a Mária-kultusz hatására nőtt meg Európában. Bizáncban e tisztelet már az V. században megkezdődött. Magyarországon — nyilván bizánci hatásra — már Szent István idején élt Szűz Mária kultusza: a király az ő oltalmába ajánlotta székesfehérvári családi egyházát és temetkezőhelyét, valamint a pécsváradi bencés és a veszprémvölgyi apácamonostort. A szabolcsi zsinaton három nagy Mária-ünnepet is elrendelt: Gyertyaszentelőt, Nagyboldogasszonyt és Kisaszszony napját. A nagy legendában a Szent Szűz segíti Istvánt Koppány és Konrád ellen, s a király az ő védelmébe ajánlja országát (KLANICZAY 2000: 126–8). E

---

⁶ A birtokosok között 22 *Ábrahám* (0,33%), és mindössze 5 *Izsák* (0,07%) fordul elő az adattárban, a többi rétegben 0–2 között alakul a számuk.

⁷ Természetesen azt sem zárhatjuk ki, hogy valamelyik név megtetszik a szülőknek, és a többitől teljesen függetlenül, a névvonatköztetés szándéka nélkül adják gyermeküknek. Emellett továbbra is számolnunk kell a névdivattal: bármikor megtörténhet, hogy az összetartozó nevek közül az egyik divatosabbá válik a másiknál.

nagy tisztelet lehet az oka, hogy az első *Mária* név az Árpádok családfáján is csak a 12. század legvégén jelent meg. Nyugaton éppen ebben az időben bontakozott ki Cluny hatására Szűz Mária kultusza, az amor sanctus gondolatköre, megindultak a vallásos nőmozgalmak. A pápai szentesítés és a nyugati példa feloldhatta a korábbi gátakat. Ennek ellenére a középkorban a *Mária* nem tekinthető kimondottan divatos névnek: a BERRÁR JOLÁN által gyűjtött női nevek között (1952) HAJDÚ MIHÁLY számítása szerint gyakoriságát tekintve a 11. helyet foglalja el (1988: 63), saját, 270 nevet tartalmazó korpuszomban azonban mindössze kétszer fordul elő, N. FODOR JÁNOSnál (2008) pedig egyszer sem. (A névrontkoztatás alapján a *Mária* párjának tekinthető *József* 10 előfordulásával szintén a kis megterheltségű nevek közé sorolható a korszakban.) A reformáció Mária-kultusz elleni támadása tovább csökkentette a név gyakoriságát: KARÁCSONY SÁNDOR ZSIGMOND 16. századi anyagában 129 *Anná*-t és mindössze 3 *Máriá*-t talált (1954: 384). HORPÁCSI ILLÉS feltételezése szerint a két név gyakorisága között általában fordított arányosság áll fenn: míg Szűz Mária neve tabu alatt volt, anyjának nevével helyettesítették. Mivel Szent Annának nem volt olyan kultusza, mint Szűz Máriának, ráadásul a név már az Ószövetségben is megjelent (Sámuel anyja), a protestantizmusnak sem volt kifogása ellene, így a *Mária* hiányát ismét az *Anna* pótolta (HORPÁCSI 1989). Ezt alátámaszthatja, hogy Szent Anna tisztelete nem sokkal Szűz Máriáé után, 500 körül kezdődött, és szintén Bizáncból indult ki (MIKESY 1969: 447). A 4. táblázat adatai szintén megerősítik HORPÁCSI felvetését: az *Anna* az úrnők és a jobbágyasszonyok nevei között is a leggyakoribbak között szerepel, a BERRÁR-féle korpuszban pedig a 4. helyen állva megelőzi a *Máriá*-t (HAJDÚ 1988: 63).

Nem okoz különösebb meglepetést, hogy a névsorrendben minden réteg körében az első három helyet elfoglaló *Margit*, *Erzsébet* és *Katalin* védőszentjeinek volt Szűz Mária után a legtöbb patrocíniumuk. Annál érdekesebb viszont, hogy bár Mária Magdolnának szintén számos templomot, oltárt stb. szenteltek, a *Magdolna* név nem tartozott a gyakoriak közé a korszakban.⁸ KARÁCSONY (1954: 384), BÜKY (1970: 144) és HORPÁCSI (1989: 236) már említett megfigyeléséből és feltevéséből, amely szerint a *Máriá*-t a rá vonatkozó névtabu miatt az *Anná*-val helyettesítették, arra következtethetnénk, hogy a *Magdolná*-t is használták e funkcióra; adataink azonban nem erősítik meg ezt a feltevést.

Éppen az ellentétét tapasztaljuk ennek a *Klára*, a *Kunigunda* és a *Skolasztika* esetében: míg e nevek a leggyakoribbak közé tartoztak (legalábbis az úrnők körében), szentjeiknek alig vagy egyáltalán nem volt igazolható patrocíniumuk 1350-

---

⁸ Adattáramban mindössze 2 úrnő, 2 polgárnő és egy jobbágyasszony szerepel (feltehetőleg) e néven. Közülük ugyanis egy *Mangich* (A. 2: 345), egy *Magich*, *Magych* (A. 3: 349) és egy *Makych* (A. 1: 483) alakban fordul elő; ezek azonban a *Margit* változatai is lehetnek. BERRÁRNál (1952) a név csak a 14. helyen áll a gyakorisági sorrendben (HAJDÚ 1988: 63).

ig. A Klára esetében ez magyarázható azzal, hogy védőszentje a 13. században élt, kultusza tehát jóval később kezdett kibontakozni, mint a bibliai vagy kora keresztény szenteké. Szent Kunigunda és Skolasztika háttérbe szorítását feltehetőleg az magyarázza, hogy kultuszuk kisebb jelentőségű volt, mint a bibliai szenteké vagy a korszakban rendkívül népszerű Árpád-házi Szent Erzsébeté, Antiochiai Szent Margité és Alexandriai Szent Kataliné. A *Kunigunda* a személynévadásban megfigyelt kiemelkedő szerepét a szentkultusz mellett feltehetőleg annak köszönhette, hogy Árpád-házi királylány is viselte e nevet (IV. Béla lánya); nem véletlen, hogy népszerűsége éppen a 13. század utolsó negyedétől nőtt meg (vö. BERRÁR 1949: 71–2). Szent Skolasztika nevének kedveltségét pedig feltehetőleg testvérének, Szent Benedeknek a népszerűsége mozdította elő. Ezt a feltevést erősíti, hogy két ismert magyarországi oltára közül az egyiket éppen a garamszentbenedeki bencés monostorban szentelték fel a 15. században (vö. MEZŐ 2003: 53, *Garamszentbenedek* a.), a másikat pedig ugyanebben az időben a bencések által különösen tisztelt Szent Mártonnak dedikált pozsonyi templomban említették (vö. MEZŐ 2003: 267, *Pozsony* a.).

3. A fenti vizsgálatok alapján tehát fenntartásokkal kell kezelnünk azt a feltételezést, hogy egyenes arányosság van egy szent nevének gyakorisága és a szenthez kapcsolódó patrocíniumok mennyisége között. A személynevek népszerűsége erősen korfüggő; ezért még annak ellenére is óvatosnak kell lennünk a patrocíniumokkal való összevetésben, hogy a középkori névdivat, úgy tűnik, jóval lassabban változott a mainál. Ráadásul számos egyéb tényezőt is figyelembe kell vennünk; így például a névtabu és a névpárosok, -hármások jelenségét, a szentek kultuszának egymásra hatását vagy éppen a névnek az adott nyelvbe való beilleszkedésével kapcsolatos nehézségeket (lásd a György említett ritkaságát Angliában).

Források

- A. = *Anjoukori okmánytár I–VI*. Szerk. NAGY IMRE. Bp., 1878–1891. VII. Szerk. TASNÁDI NAGY GYULA. Bp., 1920.
- HO. = *Hazai oklevéltár 1234–1536*. Szerk. NAGY IMRE–DEÁK FARKAS–NAGY GYULA. Bp., 1879.
- HOkI. = *A Héderváry-család oklevéltára I*. Szerk. BR. RADVÁNSZKY BÉLA–ZÁVODSZKY LEVENTE Bp., 1909.
- KárOkI. = *A nagy-károlyi gróf Károlyi család oklevéltára I*. Szerk. GÉRESI KÁLMÁN Bp., 1882.
- DL 57232 (1303), DL 76235 (1315), DL 76337 (1324). DL 76452 (1332), DL 76478 (1334), DL 76494 (1334), DL 4164 (1336), DL 76553 (1337), DL 76584 (1338), DL 76627 (1341), DL 76664 (1342), DL 76678 (1342); (DL = MOL Diplomataikai Levéltár).

Irodalom

- BERRÁR JOLÁN (1949), Kunigunda — Kinge. *MNy.* 45: 68–72.
- BERRÁR JOLÁN (1952), *Női neveink 1400-ig.* MNyTK. 80. sz. Bp.
- BÜKY BÉLA (1970), Keresztnevéadási szokások Budán 1470–1541 között. *NyudÉrt.* 70: 138–45.
- FEHÉRTÓI KATALIN (1997), Árpád-kori közsői eredetű személynveinkről. *Nyr.* 121: 71–5.
- N. FODOR JÁNOS (2008), *Északkelet-Magyarország személynveinek komplex nyelvi elemzése (1401–1526).* Doktori értekezés. Bp.
- GULYÁS ÉVA (1997), Szent György középkori kultusza és legendája a néphagyományban. In: *Tisicum. A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Múzeumok Évkönyve* 10. Szerk. SZABÓ LÁSZLÓ–TÁLAS LÁSZLÓ–MADARAS LÁSZLÓ. Szolnok. 187–205.
- HAJDÚ MIHÁLY (1988), Adalék nőneveink korai divatjához. In: *Studia in honorem P. Fábián, E. Rácz, I. Szathmári oblata a collegis et discipulis.* Bp. 61–5.
- HORPÁCSI ILLÉS (1989), Kultusz és divat szerepe a névadásban (Különös tekintettel az Anna és a Mária névre). In: *Névtudomány és művelődéstörténet. A IV. magyar névtudományi konferencia előadásai Pais Dezső születésének 100. évfordulóján.* Szerk. BALOGH LAJOS–ÖRDÖG FERENC. Bp. 234–7.
- KARÁCSONY SÁNDOR ZSIGMOND (1954), Személynveink 1500-tól 1600-ig. *MNy.* 50: 379–87.
- KLANICZAY GÁBOR (2000), *Az uralkodók szentsége a középkorban. Magyar dinasztikus szentkultuszok és európai modellek.* Bp.
- LEVÁRDI FERENC kiad. (1973), *Magyar Anjou Legendárium.* Bp.
- MAGYAR ZOLTÁN (2006), *Szent György a magyar kultúrtörténetben. A Kárpát-medence Szent György-hagyományainak néprajzi és művelődéstörténeti rétege.* Bp.
- MAGYAR ZOLTÁN (2008), *Pannónia védőszentje. Szent Márton a magyar kultúrtörténetben.* Bp.
- MATTHEWS, CONSTANCE MARY (1966), *English Surnames.* London.
- MEZŐ ANDRÁS (1996), *A templomcím a magyar helységnevekben (11–15. század).* METEM-könyvek 15. Bp.
- MEZŐ ANDRÁS (2003), *Patrocíniumok a középkori Magyarországon.* METEM-könyvek 40. Bp.
- MIKESY SÁNDOR (1969), Tisztelettörténet és névtudomány. *MNy.* 65: 444–8.
- SLÍZ MARIANN (2009), A háromkirályok kultuszának hatása a középkori és kora újkori névadásra. *NÉ.* 31: 91–103.

a szent neve	patrocínium (db)	helynév (db)
<i>András</i>	69	25
<i>Benedek</i>	30	15
<i>Demeter</i>	24	11
<i>Domokos</i>	15	4
<i>Gergely</i>	6	3
<i>György</i>	203	74
<i>Imre</i>	34	9
<i>István</i> ⁹	108	40
<i>Jakab</i>	72	28
<i>János</i> ¹⁰	159	54
<i>Kozma és Damján</i>	37	10
<i>László</i>	69	28
<i>Lőrinc</i>	39	18
<i>Márton</i>	223	74
<i>Máté</i>	3	1
<i>Mihály</i>	196	63
<i>Miklós</i>	221	70
<i>Pál</i>	37	20
<i>Péter</i>	177	46
<i>Tamás</i>	30	12

1. táblázat. Az 1350 előttről adatolható patrocíniumok és szentnévi eredetű helynevek száma Magyarországon (férfinevek).

---

⁹ Az adatok közé a *Szentkirály* helyneveket is felvettem, mivel MEZŐ szerint ezek mind Szent István királyra utalnak (1996: 125–31).

¹⁰ A *Szentiván* és a *Szentjános* helynevek összesített száma.

2. táblázat. *A leggyakoribb férfinévek az egyes társadalmi rétegekben (1253–1342).*

Pozíció	1253–1282			1283–1312			1313–1342		
	név	db	%	név	db	%	név	db	%
1.	János	40	5,27	Miklós	227	8,53	János	427	13,50
2.	Miklós	36	4,75	János	219	8,23	Miklós	352	11,13
3.	Péter	34	4,49	Péter	181	6,80	Péter	261	8,25
4.	István	33	4,35	István	126	4,74	István	201	6,35
5.	Pál	32	4,22	Pál	116	4,36	László	162	5,12
6.	Jakab	22	2,90	Mihály	97	3,65	Pál	153	4,84
7.	András	18	2,37	László	89	3,34	András	139	4,39
8.	Dénes	16	2,11	Tamás	84	3,16	Mihály	119	3,76
9.	Simon	14	1,85	András, Jakab	82	3,08	Jakab	112	3,54
10.	Benedek, Gergely, György	13	1,72	Lőrinc	60	2,25	Tamás	104	3,29
11.	László, Lőrinc, Sándor	12	1,58	Domokos	58	2,18	Domokos	88	2,78

3. táblázat. Az egyes korszakok leggyakoribb nevei a világi birtokosok körében.

Pozíció	Birtokos			Polgár			Jobbágy		
	név	db	%	név	db	%	név	db	%
1.	Erzsébet	34	15,96	Erzsébet, Katalin	4	19,05	Erzsébet, Ilona	4	13,80
2.	Katalin	26	12,21	Margit	3	14,29	Katalin	3	10,34
3.	Margit	23	10,80	Klára, Sebe	2	9,52	Anna, Csala, Margit	2	6,90
4.	Klára	19	8,92						
5.	Anna, Ilona	14	6,57						
6.	Kunigunda	8	3,76						
7.	Izolda	6	2,82						
8.	Ágnes, Csala	5	2,35						
9.	Sebe, Skolasztika	4	1,88						
10.	Jolanta, Venus	3	1,41						
Összes		213	100,00		21	100,00		29	100,00

4. táblázat. Az egyes rétegek leggyakoribb női nevei (1253–1342).¹¹

¹¹ Mezővárosi női nevet mindössze hetet találtam, és mindegyikből csak egy fordult elő; ezeket nem lett volna értelme feltüntetni a táblázatban. A nők esetében nem volt besorolhatóan társadalmi helyzetű, ezért a férfiaknál szereplő „egyéb” kategóriára itt nincs szükség.

a szent neve	patrocínium (db)	helynév (db)
<i>Anna</i>	15	3
<i>Erzsébet</i>	60	14
<i>Ilona</i>	13	3
<i>Katalin</i>	40	7
<i>Klára</i>	4	0
<i>Kunigunda</i>	0	0
<i>Mária</i>	335	36
<i>Mária Magdolna</i>	23	4
<i>Margit</i>	72	13
<i>Skolasztika</i>	0	0

5. táblázat. Az 1350 előttről adathozható patrocíniumok és szentnévi eredetű helynevek száma Magyarországon (női nevek).